

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Protecció de dades personals, ús
d'imatges, propietat intel·lectual i Internet

22/06/2017

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Índex

Protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet	3
1 Introducció	3
2 Imatges	4
3 Dades de caràcter personal	5
3.1 Dades personals: informació complementària per als centres públics	6
4 Edició de materials en blogs i espais web del centre	6
5 Autorització per a l'ús de serveis i recursos d'Internet	6
5.1 Informació per a alumnes menors de 14 anys	7
5.2 Informació per a alumnes majors de 14 anys però menors d'edat	7
6 Instal·lació de sistemes de videovigilància	7
7 Normativa d'aplicació (protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet)	9

Protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet

1 Introducció

L'accés de tots els centres educatius a Internet i l'ús de les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement faciliten que molts centres disposin de web i de mitjans de reproducció digitals mitjançant els quals l'activitat educativa va més enllà dels estrictes límits físics de les aules i es pot compartir amb les famílies, l'entorn i les comunitats d'aprenentatge d'arreu. En conseqüència, són presents a la xarxa la imatge o altres dades que poden identificar els alumnes.

Per publicar o usar imatges, dades personals o materials la propietat intel·lectual dels quals recau en els alumnes i professors cal disposar de la corresponent autorització signada.

Es poden tractar les dades dels més grans de 14 anys si se'n té el consentiment, excepte en els casos que la normativa exigeix l'assistència dels titulars de la pàtria potestat o tutoria legal per a la prestació. En el cas dels menors de 14 anys, es requereix sempre el consentiment dels pares o tutors.

L'autorització ha d'especificar de la manera més concisa possible el següent:

- La finalitat a què es destinaran les dades, imatges/veu o materials.
- La durada de l'autorització (període de validesa): es recomana renovar les autoritzacions cada curs escolar o en funció del període de validesa que determini el centre, que ha de constar al formulari d'autorització.
- El mitjà de difusió: cal especificar explícitament els mitjans de difusió o entorns on es publicaran les dades i les finalitats concretes de la difusió (anuari del centre, web, intranet, web del Departament d'Ensenyament, publicacions, fires, jornades, exposicions, televisió local, etc.).
- El tipus d'accés: cal especificar si l'accés a les dades serà restringit, mitjançant credencials (usuari i contrasenya o mecanismes similars) a les persones que formen part de la comunitat educativa d'acord amb el seu perfil, o bé seran accessibles sense restriccions a través d'Internet.

Aquesta informació s'ha d'expressar en un llenguatge fàcilment comprensible.

Cal recordar que la imatge i la veu són dades de caràcter personal i, per tant, el seu tractament ha de complir la normativa vigent en aquesta matèria.

Amb aquesta finalitat s'ofereix el model "Autorització relativa als alumnes menors de 14 anys: ús d'imatges, publicació de dades de caràcter personal i de material que elaboren", que els centres han de demanar al pare, a la mare o als tutors legals de l'alumne que l'emplenin i el signin.

Pel que fa als alumnes majors de 14 anys i per als professors, es disposa del model "Autorització relativa als alumnes majors de 14 anys: ús d'imatges, publicació de dades

de caràcter personal i de material que elaboren", que els centres han de demanar directament a l'alumne que l'empleni i el signi.

Correspon al centre adaptar els models d'autorització o de consentiment del Departament: hi ha d'incloure de manera adequada l'especificitat i articular els procediments que garanteixen que s'ha comprovat de manera efectiva l'edat del menor i l'autenticitat del consentiment prestat, si escau, pels pares, tutors o representants legals.

Els consentiments o autoritzacions atorgats poden ser revocats en qualsevol moment pel titular de les dades o pel seu representant legal. El centre ha de cessar en el tractament de les dades en el termini màxim de deu dies comptats des de la recepció de la revocació del consentiment.

2 Imatges

El dret a la pròpia imatge està reconegut en l'article 18.1 de la Constitució i regulat per la [Llei orgànica 1/1982](#), de 5 de maig, sobre el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. L'article 3 d'aquesta Llei admet la validesa del consentiment atorgat pels menors i incapaços si les seves condicions de maduresa ho permeten, d'acord amb la legislació civil. En conseqüència, és necessari que haver obtingut el consentiment pertinent abans de publicar imatges d'alumnes on aquests siguin clarament identificables, en els webs dels centres educatius, o en revistes o publicacions d'àmbit educatiu editades pel centre.

Aquest consentiment no inclou l'autorització d'imatges clarament identificables, que s'obtenen per qualsevol altre sistema de captació d'imatge (filmacions, fotografies, etc.) i que està destinat a ser reproduït en televisió, revistes no elaborades pel centre, publicacions publicitàries, llibres o qualsevol altre mitjà de difusió pública.

D'acord amb la Llei orgànica 1/1982, el dret a la pròpia imatge no impedeix la informació gràfica sobre un esdeveniment públic quan la imatge d'una persona determinada apareix merament com accessòria dintre de l'esdeveniment o quan les persones que hi apareixen no es poden identificar. En aquests casos no cal el consentiment.

El director o directora del centre públic o el o la titular del centre privat són responsables únicament d'allò que es capti dins del recinte del centre. Qualsevol captació d'imatge efectuada dins del recinte del centre requereix l'autorització prèvia del director o directora o del o de la titular, autorització que s'ha d'acreditar degudament. Si les imatges identifiquen persones, cal el consentiment exprés de les persones afectades o dels seus representants legals, que ha d'explicitar la finalitat concreta de la captació. El director o directora del centre públic, o, si escau, el o la titular del centre privat, no és responsable de la captació d'imatges en espais públics externs al centre.

Per obtenir el consentiment quan aquest sigui necessari, el centre ha d'informar de la possibilitat de publicar al web del centre o en revistes o publicacions d'àmbit educatiu

editades pel centre, imatges o dades personals de l'alumne en activitats lectives, complementàries o extraescolars.

3 Dades de caràcter personal

El dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal es configura en l'article 18.4 de la Constitució espanyola i en l'article 31 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, com a dret a l'autodeterminació informativa, i el desenvolupa la [Llei orgànica 15/1999](#), de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).

Aquest dret implica que el tractament de dades de caràcter personal només pot fer-se de manera adequada per assolir finalitats legítimes i legals declarades. El titular de les dades o el seu representant ha de poder saber i tenir control, amb relació a les dades personals, sobre qui les utilitza, amb quina finalitat i a qui es faciliten, entre altres circumstàncies. Aquest control es pot exercir a través dels anomenats drets d'habeas data (drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició) i confereixen a la persona titular la potestat de protegir la informació personal i d'exercir-ne, per tant, un control efectiu.

La seguretat és un aspecte essencial per tutelar el dret fonamental a la protecció de dades. L'obligació o el deure de protegir la informació de caràcter personal és una condició de legalitat del tractament de dades personals.

Convé recordar que el responsable del tractament de les dades de caràcter personal i qui intervé en qualsevol fase d'aquest tractament està obligat al secret professional i al deure de guardar-les, obligació que subsisteixen indefinidament.

Correspon al director o directora dels centres públics, com a responsable del tractament, i al o a la titular dels centres privats adoptar les mesures adients per garantir la seguretat de les dades de caràcter personal que es tracten en el centre i evitar-ne l'alteració, la pèrdua i el tractament o l'accés no autoritzat.

Per tot això convé recordar els especials efectes nocius que pot tenir per als menors una revelació indeguda d'informació que els afecti. Tal com recull el [Dictamen 2/2009](#), elaborat pel grup de treball creat a l'empara de l'article 29 de la [Directiva 95/46/CE](#), la immaduresa dels infants els fa vulnerables, per la qual cosa s'ha de compensar amb la protecció i l'atenció adequades.

Pel que fa a la protecció de dades de caràcter personal i en relació amb els consentiments atorgats per als alumnes majors de 14 anys, cal tenir en compte que l'article 13 del [Reial decret 1720/2007](#), admet la validesa del seu consentiment, mentre que per als menors de 14 anys cal el consentiment de les persones que n'exerceixen la pàtria potestat o tutoria legal.

La normativa de protecció de dades obliga a mantenir les dades actualitzades i a cancel·lar les que han deixat de ser necessàries o pertinents per a la finalitat per a la qual es van recollir. Amb aquest objectiu, i com a mínim un cop durant el curs, el centre ha de comprovar que les dades que tracta i custodia, en paper o en sistemes informàtics, estan actualitzades i són pertinents. Tractar la informació de manera

adequada esdevé un objectiu d'importància cabdal, no només pel paper que tenen els centres educatius com a eix transmissor dels valors que, com la privacitat, estan lligats al respecte dels drets de les persones, tal com recull la disposició addicional catorzena de la Llei d'educació, sinó també perquè el tractament de la informació dels menors requereix una especial cura.

Per facilitar als centres educatius el compliment de les obligacions que estableix la normativa vigent, l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (APDCAT) ha publicat la [Guia bàsica de protecció de dades per als centres educatius](#), adreçada especialment als responsables dels centres educatius i a tothom que tracta dades personals als centres educatius. Aquesta publicació conté un recull dels conceptes, principis i obligacions bàsiques establertes per normativa amb relació als informes elaborats per la mateixa APDCAT, d'acord amb les qüestions plantejades pels mateixos centres educatius.

3.1 Dades personals: informació complementària per als centres públics

Per donar compliment a la [disposició addicional 14](#) de la Llei d'educació, en el marc de la legislació sobre protecció de dades de caràcter personal, el Departament d'Ensenyament posa a disposició dels centres orientacions específiques que es poden consultar al [Portal de centres del Departament d'Ensenyament](#); així mateix, es poden consultar els fitxers que contenen dades de caràcter personal declarats pel Departament, entre els quals s'inclouen els fitxers relatius als centres que són de la seva titularitat.

A lloc web [Internet segura](#) de la XTEC hi ha informació i enllaços d'interès que poden ajudar a vetllar per la seguretat informàtica, la protecció de dades i la seguretat dels menors en els entorns tecnològics.

4 Edició de materials en blogs i espais web del centre

Amb la finalitat de desenvolupar l'activitat educativa, per editar materials que han elaborat alumnes en blogs, altres espais web i altres espais de comunicació del centre, cal la cessió corresponent del dret de comunicació pública. Aquesta cessió s'ha d'efectuar encara que l'autor en qüestió no aparegui clarament identificat, i s'estén a realitzacions com ara els treballs i projectes de recerca i altres de similars. Per tant, cal informar de les activitats que es prevegi publicar en línia i obtenir-ne la corresponent autorització signada. La [Llei de propietat intel·lectual](#) no admet cap mena de modulació d'aquest requisit segons l'edat de l'alumne.

5 Autorització per a l'ús de serveis i recursos d'Internet

Les eines i serveis de l'anomenat web 2.0 que permeten el treball col·laboratiu i la comunicació entre usuaris s'han estès en els centres educatius per al treball acadèmic,

ateses les grans potencialitats per desenvolupar la competència digital dels alumnes. Per utilitzar aquests entorns, en molts casos, cal un registre previ amb la consegüent acceptació de clàusules que permeten el tractament de dades de caràcter personal.

5.1 Informació per a alumnes menors de 14 anys

Perquè els alumnes menors de 14 anys es puguin donar d'alta per usar serveis d'Internet, encara que siguin aplicacions educatives, cal una autorització dels pares o tutors legals que especifiqui quins serveis s'utilitzaran i amb quina finalitat, i advertir que la responsabilitat per possibles mals usos és de l'usuari. Amb aquest efecte es pot utilitzar el model "Autorització relativa als alumnes de menys de 14 anys: ús de serveis i recursos digitals a Internet per treballar a l'aula".

5.2 Informació per a alumnes majors de 14 anys però menors d'edat

Amb alumnes majors de 14 anys però menors d'edat es recomana informar els pares o tutors legals de quins serveis s'utilitzaran i amb quina finalitat, i advertir que la responsabilitat per possibles mals usos és de l'usuari. Amb aquest efecte, es pot utilitzar el model "Comunicació relativa als alumnes majors de 14 anys, però menors d'edat: ús de serveis i recursos digitals a Internet per treballar a l'aula".

6 Instal·lació de sistemes de videovigilància

D'acord amb la [Guia bàsica de protecció de dades per als centres educatius](#) de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, la instal·lació de sistemes de videovigilància als centres educatius s'ha de valorar amb especial cura atès que pot interferir no només en el dret de l'alumne a desenvolupar la seva personalitat aprenent i expressant-se en un entorn no sotmès a vigilància continuada, sinó també en la llibertat d'ensenyament.

La captació d'imatges de persones físiques o de la seva veu mitjançant càmeres o altres dispositius electrònics en què siguin identificables també constitueix un tractament de dades personals que té les especificitats pròpies i està regulada per la [Instrucció 1/2009](#), de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància.

En virtut del principi de qualitat de les dades, l'adopció d'aquest tipus de mesures ha de resultar proporcionada a la finalitat que es persegueix, que ha de ser determinada, explícita i legítima. En qualsevol cas, l'avaluació de la proporcionalitat de la mesura obliga a analitzar també els aspectes temporals de la captació d'imatges (període d'instal·lació, lapses temporals de captació, període de conservació, etc.), per tal que resulti adequada a la problemàtica que es pretengui afrontar.

Correspon a la direcció del centre com a responsable del tractament:

- Vetllar per la legitimitat del tractament, el contingut del deure d'informació, el respecte als principis de qualitat, proporcionalitat i finalitat del tractament.
- Instar, a través del òrgans que correspongui, la creació del fitxer i posterior notificació al registre de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, llevat que les dades es captin però no s'enregistrin.
- Informar de forma clara i permanent sobre l'existència de càmeres, encara que les imatges no s'enregistrin, mitjançant la col·locació de cartells informatius necessaris per garantir-ne el coneixement i facilitar la informació complementària que calgui, d'acord amb el que estableix l'article 12 de la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.
- Aplicar les mesures de seguretat escaients, d'acord amb el que estableix el [Reial decret 1720/2007](#), de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la [Llei orgànica 15/1999](#), de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal i la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.

Els fitxers de titularitat pública s'han de crear, modificar o suprimir mitjançant una disposició de caràcter general que s'ha de publicar al diari oficial corresponent i s'ha de notificar a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

Els fitxers de titularitat pública que depenen del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya s'han de crear, modificar o suprimir mitjançant una ordre del conseller o consellera d'Ensenyament; també es poden crear, si escau, mitjançant un decret. L'ordre o el decret s'han de publicar al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

En el cas de centres educatius que depenen d'ens locals, els fitxers es poden aprovar per ordenança o reglament del ple de la corporació. En el cas de l'Ajuntament de Barcelona també es poden aprovar, d'acord amb el seu règim especial, per decret de l'alcaldia o de la junta de govern local. L'ordenança o reglament s'ha de publicar al Butlletí Oficial de la Província.

Per poder iniciar la captació d'imatges cal haver creat, amb caràcter previ, el fitxer corresponent, d'acord amb el que estableix la normativa de protecció de dades de caràcter personal i la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, llevat que les imatges es captin sense que hi hagi emmagatzematge.

Amb caràcter previ a la creació del fitxer, o a la posada en marxa del sistema de videovigilància, s'ha d'elaborar una memòria justificativa de la instal·lació que ha de contenir els aspectes recollits en l'article 10 de la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.

L'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha d'informar sobre l'adequació del tractament a la legislació vigent en matèria de protecció de dades. La sol·licitud d'informe s'ha d'acompanyar de la proposta de disposició general de creació del fitxer i de la memòria justificativa corresponent.

Els centres educatius que necessitin la instal·lació d'un sistema de videovigilància,

l'ampliació i/o modificació o la legalització d'un sistema ja existent s'han d'adreçar als Serveis territorials corresponents o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació, per de rebre orientació i ajut per instar la legalització del sistema, si escau.

Els centres educatius de titularitat del Departament d'Ensenyament que disposen de sistemes de videovigilància hauran de:

- Comunicar als Serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació, la situació de legalització de les seves instal·lacions de videovigilància, és a dir, si el fitxer relatiu al tractament de dades personals mitjançant sistemes de videovigilància ha estat creat o no per una disposició de caràcter general, i en cas afirmatiu, concretar la disposició d'acord amb els procediments que s'estableixin.
- Adjuntar una còpia de l'acta en què el Consell Escolar del centre va aprovar la proposta d'instal·lació del sistema de videovigilància.
- Adjuntar la valoració econòmica del cost de la instal·lació.
- Adjuntar la memòria justificativa del sistema.

En cas que el fitxer relatiu al tractament de dades personals mitjançant sistemes de videovigilància no s'hagi creat o no s'adeqüi a allò previst a la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, la direcció del centre ha de procedir bé a instar la seva legalització o adequació funcional a través dels Serveis territorials corresponents o, a la ciutat de Barcelona, del Consorci d'Educació, o bé a la clausura i/o desmantellament immediat del sistema.

7 Normativa d'aplicació (protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet)

Unió Europea

- [Directiva 95/46/CE](#), del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades
- [Dictamen 2/2009](#), d'11 de febrer, sobre la protecció de les dades personals dels nens (directrius especials i referència especial a les escoles)

Estat

- [Constitució espanyola](#), de 27 de desembre de 1978: articles 10, 14, 16, 18, 20, 53 i 105 (BOE núm. 311, de 29.12.1978)
- [Llei orgànica 1/1982](#), de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (BOE núm. 115, de 14.5.1982)
- [Llei orgànica 15/1999](#), de 13 de desembre, de protecció dades de caràcter personal (BOE núm. 298, de 14.12.1999)
- [Llei 23/2006](#), de 7 de juliol, per la qual es modifica el Text refós de la llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril (BOE

núm. 162, de 8.7.2006)

- [Reial decret 1720/2007](#), de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (BOE núm. 17, de 19.1.2008)
- [Reial decret legislatiu 1/1996](#), de 12 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la llei de propietat intel·lectual (BOE núm. 97, de 22 d'abril de 1996)

Generalitat de Catalunya

- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 306/2006](#), de 20 de juliol, pel qual es dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya: articles 4.1, 15, 20, 23, 27, 28, 30, 31, 76, 78, 156 i 182.3 (DOGC núm. 4680, de 20.7.2006)
- [Circular 2/2000](#), sobre els deures i les responsabilitats del personal al servei de l'Administració de la Generalitat que intervingui en qualsevol tractament automatitzat de dades personals

Autoritat Catalana de Protecció de Dades

- [Instrucció 1/2009](#), de 10 de febrer de 2009, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància
- [Recomanació 1/2008](#), sobre la difusió d'informació que contingui dades de caràcter personal a través d'Internet
- [Recomanació 1/2010](#), sobre l'encarregat del tractament en la prestació de serveis per compte d'entitats del sector públic de Catalunya
- [Recomanació 1/2011](#), sobre la creació, modificació i supressió de fitxers de dades de caràcter personal de titularitat pública

Departament d'Ensenyament

- [Ordre EDU/316/2010](#), de 27 de maig, de creació del fitxer de dades de caràcter personal Projecte eduCAT 1x1 gestionat pel Departament d'Educació (DOGC núm. 5643, 04.06.2010)
- [Ordre ENS/125/2011](#), de 13 de maig, d'actualització dels fitxers que contenen dades de caràcter personal gestionats pel Departament d'Ensenyament (DOGC núm. 5905, 22.06.2011)
- [Ordre ENS/59/2014](#), de 28 de febrer, de regulació de fitxers que contenen dades de caràcter personal del Departament d'Ensenyament (DOGC núm. 6582, de 14.3.2014)
- [Ordre ENS/356/2014](#), de 5 de desembre, de creació d'un fitxer de dades de caràcter personal que gestiona el Departament d'Ensenyament (DOGC núm. 6769, de 12.12.2014)